

έζουσε, ή ένας Θεοβάδης, μπορούσαν να πλέξουν απάνω σ' αυτήν τή φιλική επέμβαση μια πρώτη δύναμη κωμωδία. Έγώ δέν μπορώ άλλο παρά να συμβουλέψω τήν έφημερίδα που τόγραψε σέ κύριο άρθρο, να κάμη έναν άγιασμό στα γραφεία της, για να φύγουν τά κακά πνεύματα.

Έρχομαι τώρα στο ζήτημα άν τά Έλληνικά που διδάσκει ό κ. Ψυχάρης είναι άληθινά ή ψεύτικα, και παρακαλώ τόν άρθρογράφο και τούς άναγνώστες του, ότοι τόν έπίστεψαν, να μέ παρακολουθήσουν για να βρούμε τήν κοινή λογική.

Πρέπει πρώτα να ξεχωρίσουμε δύο ζητήματα: 1) άν ή δημοτική θά επικρατήσει ως γλώσσα γραπτή του Έθνους, 2) άν ή γλώσσα που διδάσκει ό κ. Ψυχάρης είναι ή άληθινή δημοτική. Τα δύο αυτά ζητήματα είναι άσχετα, τόσο που μπορεί κανείς να παραδεχτεί τó δεύτερο, χωρίς μέ τούτο να είναι υποχρεωμένος να παραδεχτεί και τó πρώτο. Έρχομαι στο δεύτερο, τó μόνο που έξε-άζουμε έδω.

Αν οι μαθηταί του κ. Ψυχάρη έμάθαιναν τά νεοελληνικά για να κρατούν έμπορική άλληλογραφία με τόν Πειραιά ή μέ τήν Πάτρα, τότε συμφωνώ πως ό κ. Ψυχάρης έπρεπε να τούς διδάσκη τήν καθαρεύουσα, γιατί κατά τó παρόν αυτό συνειθίζεται στην έμπορική άλληλογραφία. Αλλά ή διδασκαλία αυτή δέν έχει σκοπό πρακτικό, έχει σκοπό γλωσσολογικό, που θά πη καθαρώς έπιστημονικό, δηλ. έχει άντικείμενο τή φυσική άλήθεια, και ή δημοτική γλώσσα είναι μια άλήθεια, όπως είναι άλήθεια ό ήλιος, τó φεγγάρι, τó ράδις, οι άκτίνες του Ρέντγεν. Ας ίδουμε τώρα άν αυτήν τήν άλήθεια τή διδάσκει σωστά ό κ. Ψυχάρης ή τήν παραμορφώνει.

Θά παραδεχτείτε βέβαια πως ένας γεωλόγος που μελετά τó έδαφος τής Ελλάδας και μιλεί στην Ευρώπη γι' αυτό, ούτε τή χαλιόστρωση τών δρόμων θά άναφέρει μέσα στη μελέτη του, ούτε τούς ύπονόμους τών πόλεων θά πάρη για σήλαια, ούτε τó περιεχόμενό τους για σταλακτίτες, ούτε τούς άρχαίους ναούς για πετρώματα γεωλογικά, ούτε θά προσέξη τίποτε άλλο από κείνα όπου μπήκε χέρι άνθρώπου, μόνο θά πάρη τά βουνά και θά ρωτήσει τις παρόνεες πέτρες που δε γνωρίζουν τόν άνθρωπο, παρά γνωρίζουν μόνο τή μεγάλη τους μητέρα, τή Φύση, κ' εκείνες θά τού πούν τήν άλήθεια. Ομοια, έκείνος που θά μιλήση για τήν Χλωρίδα τήν έλληνική δε θά έξετάση άν ό δεινας έχει στη σέρρα του τούτο κ'

έκείνο τó φυτό, και άν ό τάδε με πολλούς κόπους και βάσανα καλλιεργεί στον κήπο του κάποιο άλλο φυτό, που δέν κατορθώνει ποτέ να καρποφορήση, παρά θά πάρη να ρωτήσει τά θυμάρια και θά πάρη να μιλήση μέ τά φύκια και μέ όλα όσα δέν περιμένουν τήν περιποίηση του άνθρώπου, παρά τά ζωντανεύει ό ήλιος και τά τρέφει ή δροσούλα.

Έτσι κ' εκείνος που θά διδάξη τή δημοτική γλώσσα έχει τó δικαίωμα και τó καθήκον να αφήση κατά μέρος κάθε στοιχείο γλωσσικό που δέν είναι φτιασμένο σύμφωνα μέ τούς φυσικούς νόμους παρά είναι προϊόν αυθαίρεσίας άνθρώπινης. Αμα δεχτείτε αυτήν τήν άρχή, μηδενίζονται μέ μιας όλες οι κατηγορίες που έχετε για τή γλώσσα του Ψυχάρη. Π. χ. θέλετε να διδάσκη στους Γάλλους ή λέξεις τής λέξεως και όχι ή λέξη τής λέξης. Με αυτό τó λέξεως είναι φυτό τής σέρρας σας, που μόλις δει τόν άνοιχτόν άέρα θά ξεραθή. Είναι έμπόρευμα που τó έμπασαν στην τόπο μας οι γραμματισμένοι και πηραν προνόμιο για τήν καταναγκαστική του κατανώλωση. Θά δεχτώ πως είναι φυτό τής φυσικής γλώσσας μας, όταν μου δείξετε στο στόμα του λαού μία μόνο λέξη, από κείνες που δέν τις έχει μάθει απ' τούς γραμματισμένους, που να κίνη —εως— σά να πούμε: ή σύβραση τής συβράσεως, τής χολοσκάσεως, τó καζάνι τής πλύσεως.

Ομοίως για να μέ πείσετε πως ό κ. Ψυχάρης πρέπει να διδάξη ή Ελλάδα τής Ελλάδος και όχι ή Ελλάδα τής Ελλάδας, όφείλετε να μου βρήτε μια λέξη, απ' τή λαϊκή παρχαγωγή και όχι απ' τó μονοπωλίο τó δικό σας, που να συμφωνή μέ αυτόν τó τύπο: σά να πούμε ή φίλινάς τής φίλινάδος, ή άρας τής άράδος. Ένώσω δέν τάχετε εύρει αυτά, άδικαχολοσάνετε πως οι Γάλλοι θά μάθουν ψεύτικη δημοτική.

Αυτή ή σειρά τών ιδεών μου θυμίζει τήν παρτήρηση του κ. Βλάχου, πως δέν μπορεί να καταλάβη ποίου γένους είναι οι γυναίκες μέ τó σί. Μου φαίνεται, πως όσο κι' άν είναι κανείς άρχαίστες, μπορεί και όφείλει να καταλάβη τήν άκόλουθη λογική. Η δημοτική, και άν δέν είναι προωρισμένη να επικρατήσει, έχει βέβαια τó δικαίωμα να γραφεται, δικαίωμα που τόχει και ή Κινέζικη και ή Τσιγγάνικη και κάθε γλώσσα του κόσμου. Κκι άφου θά γραφεται, θάχη και τήν όρθογραφία της. Και για να βρούμε τήν όρθογραφία μιας λέξης, θά κοιτάζουμε

τήν καταγωγή της, και τήν καταγωγή της θά μας τή δώση ή έπιστήμη, όχι τó κέρι μας. Λοιπόν ή έπιστήμη λέγει πως τó αί έγινε οι από άφομοίωση προς τó άρσενικό σί, και όχι γιατί τó α έγινε η και τó ι έγινε υπογεγραμμένο. Έπομένως πρέπει να γράφουμε οι και όχι ή. Αυτή είναι μια κρουσταλένια λογική, άνεξάρτητη, βλέπετε, απ' τó ζήτημα, πως φαίνονται στον κ. Βλάχο οι γυναίκες, άν τού φαίνονται άρσενικές ή ούδέτερες. Έτσι κι' ό ήλιος λάμπει πάντα στο ήρόνο του, άδιάφορο άν έμεις έχουμε συννεφιά, ή άν κλειούμε τά παράθυρα και δέν τόν άφίνουμε να μπή στο σπίτι μας.

O ΑΝΗΕΥΧΟΣ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΤΟ ΚΡΑΣΙ

(Από τόν πρόλογο του βιβλίου του κ. Κ. Α. Στασινόπουλου)

Τό κρασί στον τόπο μας είνε ένας μεγάλος πλούτος, μεγαλύτερος άκόμα κι' απ' τή σταφίδα. Οι σταφίδες μας δε θύναι περισσότερες απ' 700,000 στρέμματα, ενώ άμπέλια θάχουμε διπλάσια, που κάνουν επάνω από 220,000,000 όκάδες κρασί τó χρόνο. Αλλά ό τόπος μας βγάδει περισσότερο άκόμα, γιατί και ένα μεγάλο μέρος από σταφίδα χλωρή και ξερή, γένεται κρασί. Κι' άν ό λαός έβγαίνει απ' τó βαθύ σκοτάδι που τόν δένει σήμερα κ' έμάθαινε να κίνη τεχνικώτερα τά κρασιά του, απ' τά ίδια σταφίδα θάδγαζεν άλλα εκατό εκατομμύρια όκάδες και μέ τά πενήντα, εκατό έκπομύρια λίτρες σταφίδα, που περισσότερον τó χρόνο και που μπορούσε περιήψημα πριν ξεραθή να τήν κάμη κρασι, θ' άνέβαζε τή σοδειά του, δε τετρακόσια πενήντα εκατομμύρια όκάδες κρασί τó χρόνο, κι' άν ίδιων λίγων για να βρή άγορές να τó σοδέψη, και τήν τιμή του θ' άνέβαζε από 20—25 λεπτά, που είναι σήμερα, σε τριπλάσια και τετραπλάσια άκόμα, δε θάχαμε σταφιδικό ζήτημα, και πολύ ξένο χρήμα θάμπαινε στον τόπο μας.

Για τή σταφίδα, έγινε σωστή επανάσταση. Έπέσαν ύπουργεία. Για τó κρασί καμιά δέν άκούστηκε φωνή, κανείς δέν τó προστάτησε. Η πολιτεία μάλιστα τó άδίκισε μέ τήν παρακράτηση, γιατί τó κρασί και τó μιστέλι της πουλιέται χάρισμα και δε μπορεί τó άληθινό κρασί, να συναγωνιστεί μαζί τους.

Η πολιτεία μάλιστα έκαμε κάτι χειρότερο άκόμα. Έφκιασεν ένα κακούργο νόμο (για τó χατήρι τής παρακράτησης τών βασιλεί άκόμα), ένα νόμο δολοφόνου του κρασιού και τής ύγείας τών ανθρώπων. Γιατί καθέννας έχει τó δικαίωμα να φέρη χωρίς δασμό οινόπνευμα απ' τó έξωτερικό για να τó ανακατέη μέ τó κρασί ή μέ τó μούστό του. Κι' αυτοί που παίρνουν πάμφτηνα τήν παρακράτηση και άλλοι που βρίσκουν ψτηνή τήν ξερή σταφίδα, φέρνουν

3 ΑΓΚΑΘΙΑ ΚΑΙ ΤΡΙΒΟΔΟΙ

JUDAS ERRANT

Ο ΠΑΤΕΡ ΗΛΙΑΣ

(συνέχεια)

Δέν ξεκολλούσε μια στιγμή απ' τó σπίτι μου, δέν μ' άφινε ήσυχο ούτε να μελετήσω, ούτε να φάω, ούτε να κοιμηθώ, ούτε να φταρnisθώ! Κεί που ήμανε θυθισμένος στο διάβασμα, να σου τον και χτυπούσε τήν πόρτα τής κάμαράς μου! Έπρεπε να τού άνοιξω, άλλως μπορούσε να χτυπή Ισα μέ τó βράδυ, ή να μπάση μέσα, τó κάτω κάτω τής γραφής, μέ κλωτσιαίς τήν πόρτα! Δέν χωράτευσε αυτός ό καπετάννταης, όπως στο σχολείο τόν λέγαμε! Μόλις τόν άκουγα έπρεπε να πάρω τήν άπόφαση πως τó διάβασμα μου τελείωσε. α' Αστα τά χαρτιά! ήτανε ό πρώτος λόγος του, μ' έν' άέρα που έναντιότη δε δέχότανε. α' Τό πολύ διάβασμα—ζανάλεγε—φουραίνει τó μυαλό, τó κάνει κουρκούτι. Να! πάρε παραδείγματα

τó δικό μου που νερούλιασε! Διάβασε, διάβασε τις στριγγλιάρικες αυτές φυλλάδες πάνω να ζευζεύκισω».

—Μά, καημένη Ηλία, άκουσε και μένα μια φορά! πήγαινα να τόν συμβουλέψω.

—Δε θέλω ν' άκούω τίποτες! πέταξε τó βιβλίο κι' έλα να πούμε κάτι πιό ζουμερό... μωρέ είδες τήν άφιλότιμη τή γειτονοπούλα ματιές που σου ρίχνει; Θεός!

Νοιώθετε, βέβαια, πως παιδί πουχε τó νού του στα γράμματα τόν έστελνε στο διάολο γι' αυτές τις κουβέντες, μέ τó κακό ήτανε που δέν πήγαινε! Καθότανε καμια ώρα να φλυαρίση, ό,τι τού κατέβαινε, να τραγουδήση τήν Άντριάνα, να πούμε ή κάποιο άγιωτικό παραλλαγμένο σ' τ' άρσίζικο, κ' ύστερα έφευγε, όπως λέν οι Τούρκοι, μέ τó σαλαλέ του. Άλλοτες έρχότανε μέ τις τσέπες γεμάτες σόκα ξερά και καρύδια, τάχατες να με φιλέψη.

—Έλα, μωρέ ξεκουτιάρη, μούλεγε χαμογελασμένος, κοκά σούφερα να γλυκάνης τó στόμα σου, που μάλλιασε πιά μέ τó λέγε λέγε! Κλεισ' τó βιβλίο κι' άρχισε!

—Καημένη Ηλία μου, ύστερα τά τρώγω τά καρύδια σου τώρα, βλέπεις, θά διαβάσω.

—Τώρα θά τά φας! Δέν σου τάφερα να τά βά-

λως στο ράφι; δε με πως σε βοηθώ στο φάγωμα!...

Τά κοκκά του Ηλία δέν μένανε δέκα λεπτά σ' τó άτυχο τραπέζι τής μελέτης μου, όσο να σπάσω δυό τρία καρύδια και να φάω κένα δυό σόκα, οι προκομένες οι μασέλες του φίλου μου κέναν στόχη τ' άποδελοίπα τράκι, τρούκι, γκλούκι... και τ' άποδοσιδια του καλόγερου γυρίζαν βιαστικά στην κοιλιά τ' άφέντη τους!

—Βρέ, άδερφέ, αυτό είναι τó πεσιέσι που μούφερες; έσύ τάφαγες μονάχος σου!

—Τί να σου κάνω, παιδί μου, μούλεγε, που τρώς σαν κοκκωνίτσα! άμ γι' αυτό δέν πιάνεις και σάρκα πάνω σου! Αυτό θά σου γίνη μάθημα να βάνης τις μασέλες σου στ' άκόνι....

Έτσι μούτραγε τήν ώρα μου, χωρίς ναχω κέν τήν παρηγοριά πως έτρωγα κ' έγώ τά καρύδια του. Θά μου πητε τώρα: Βρέ άδερφέ, άφου βρήκες έτσι τόν μεπλά σου, γιατί δέν άλλαζες κάμαρα; Δέν μπορούσα ν' άλλαξω σπίτι, γιατί παιδί δέκα τεσσαρων χρόνων ήμουν συστημένο σ' τή σπιτονοικοκυρά πατριώτισσά μας, κι' είχα συγγενική περιποίηση! έπειτα τó δωμάτιο ήτανε προσηλιακό, μεγάλο, σ' τó Σκολείο μου κοντά, και πουθενά άλλου όμοιο δε θάβρισκα. Τί να κάνω! Υπόμεινα, ύπόμεινα, μια

ἀπ' τὸ πιδ πρόδιτυχο καὶ τὸ πιδ φτηνὸ οἰνόπνευμα τῆς Αὐστρίας καὶ Γερμανίας, γινόμενο ἀπὸ ὄσπιες πατάτες καὶ ὄσπιες καλαμπόκι, ἓνα δηλ ὄσπις δηλ...

Καὶ ἐπεὶ δὲν ξοδεύονται τὰ κρασιά μας, τὰ γλυκὰ μάλιστα. Ἀλλὰ καὶ τὰ τίσιπουρα ποὺ τάγοραζαν ἄλλοτε οἱ...

Εἶναι πάλιν ἀλήθεια πὼς ἡ Πολιτεία ἔκαμε μερικούς γεωργικούς Σταθμούς, σχολεῖα δηλ. γιὰ τὴν...

Καὶ δὲ χρειάζονται νὰ δώσουν τὰ σχολεῖα αὐτὰ καὶ πολλαῖ μαθήματα. Μὲ λίγα μαθήματα μπορεῖ νὰ...

Μὴ ὁς τρομάξη ἢ ἰδέα πὼς γιὰ τὴν καλὴ κατασκευὴ τοῦ κρασιοῦ, χρειάζεται χημεία. Τίς χημικές γνώσεις...

Οἱ κρασάδες ὁμως καὶ ἀμπελάδες (ἀπ' αὐτῶν τὰ χέρια περνᾷ τὸ περισσότερο στὴν Ἑλλάδα κρασί) ποῦ...

τύχη τὸ κρασί τους, κερδίζουν τόσα πολλὰ μὲ τὸ λιανοπούλι, ποῦ μποροῦν νὰ ξοδεύουν ἀπὸ καιρὸ οὐ...

Γιὰ τὸν πρακτικὸν αὐτὸν κόσμον ἔγραψα τὸ βιβλίο αὐτό. Ὅσοι θέλουν νὰ λάβουν θεωρητικώτερη διδασκαλία...

Στὸ δικό μου βιβλίο ὁ μπακάλης, ὁ ταβερνάρης ὁ ἀμπελάς, ὁ χωρικός καὶ ὁ σφῆς ἐπὶ τέλος, στὴ γλώσσα...

Κ' ἔγραψα τὸ βιβλίο μου αὐτὸ στοῦ λαοῦ τὴ γλώσσα, γιὰτὶ πρέπει κ' αὐτὸς νὰ τὸ διαβάσῃ καὶ...

Καὶ ἀν αὐτοῖς καταρθώσουν οἱ σίκοι δασκάλου μας νὰ μάθουν τὸ λαὸ νὰ μιλή ὅπως μιλοῦσαν οἱ πατέρες μας...

K. A. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΤΗΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

Στὸ γραφεῖο τοῦ «Νουμά» καὶ ἐν κίσκες αὐτῆς Ὁμονοίας, καὶ τοῦ ἑργαστορίου τῶν Οἰκονομικῶν πουλοῦνται τὰ...

Τῶν ΦΥΓΑΡῆ : «Τὸντιρο τοῦ Γιαννίρη» καὶ τὸ «Ταξίμου». —Τοῦ ΠΑΛΛΗ : «Ἡ Ἰλιάδα» τόμοι δύο (Α—Μ). —Τοῦ ΦΩΤΙΑΔῆ : «Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα καὶ ἡ...

Οἱ ἀγοραστὰς τῶν ἐπαρχιῶν πληρώνουν 30 λεπτὰ ταχυδρομικά γιὰ κάθε βιβλίο.

Οἱ ἀγοραστὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ δὲν πληρώνουν ταχυδρομικά.

μόνο ἔχοντας ἐλπίδα νὰ γλυτώσω : τὸ μάλωμα τοῦ Λιζ καὶ τῆς σπιτονοικοκυρᾶς, ποῦ βεβαίως μιὰ μέρα θὰ ἐρχότανε, κατὰ τὰ μωαλά ποῦ εἶχε !

Μιὰ μέρα μπῆκε ὁ Ἥλιος σ' τὴν κάμαρά μου συλλογισμένος, μ' ἕν' ἀγέρα σοβαρό, ποῦ ποτὲς ἄλλοτε δὲν τὸν εἶδεῖς.

— Τί τρέχει Ἥλιε; κατ' ἐπιχειρηματίας σήμερα.

— Ἄστα σήμερα τὰ χάρατα, μούπε πετώντας κάτου τὸ σκοῦφο του! σήμερα θὰ μιλήσουμε γιὰ κατ' ἐπιχειρηματίας! Ἄν μ' ἀκούσῃς, κακόμοιρο, θὰ ἰδῇ παραπῶς θὰ γουρλώσουν τὰ μάτια σου καὶ θὰ μὲ συχωρήσῃς!

— Γιὰ λέγε μου, τοῦ εἶπα παρτερύρος, μπάς καὶ βρόικες κανέναν μεταλλεῖο!

— Ἀληθινὰ μεταλλεῖο βρόικα, φθάνει νὰ κἀνωμε καλὰ τὴ δουλειά μας. Ἀκουσε με! Σκέφθηκα νὰ βγάλωμε μιὰ ἐφημερίδα.

Στὴ σοφὴ αὐτὴ σκέψη του δὲν μπόρεσα νὰ κρατήσω τὰ γέλια, πῶμα ποῦ τὸν ἔκανε ν' ἀνάψῃ καὶ νὰ κορώσῃ ἀπ' τὴ φούρα του.

— Γελᾶς, μπρὸ χάρχα, γελᾶς; μούπε δίνοντας μιὰ γερὴ γροθιά σ' τὸ τραπέζι μου, ποῦκανε χαρτιά καὶ καλαμάρι καὶ πέννες νὰ χορέψουνε καρσιλαμά! Γελᾶς, μπρὸ σχολαστικὴ; κριμα ποῦλεγα πὼς δούλευε λιγάκι τὸ μωαλό σου! Μπρὶ κακὸ εἶνε νὰ βγαί-

λουμε μιὰ ἐφημερίδα γιὰ τοὺς μαθητὰδες; ὅξω ἀπ' τὴν «Ἐφημερίδα τῶν Παιδιῶν» καὶ τὴ «Διάπλαση» καμμιά τέτοια δὲν εἶναι σ' τὸν τόπο μας, κ' αὐτὲς ἀκόμα ὅλο παρκαμυθᾶκια γράφουνε καὶ νοιῶματα κ' ἀλλὰ μασκαράλικα, ποῦ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ πὼς χαλάλι δίνει τὸν παρα του. Φαντάσου νὰ βγάλωμε μέγες μιὰ ἐφημεριδοῦλα, ἴσα μὲ τὴ «Νέα Ἐφημερίδα» τοῦ Καλλιόπουλου, νὰ βάνουμε μέσα ἱστῶριες, τραγούδια, ὅλα τὰ προβλήματα ποῦχουν οἱ μαγούφρες οἱ ἀγέθρες κ' οἱ γεωμετρίες, μὲ τίς λύσεις τους, νὰ μὴ σπαζῇ κανεὶς τὸ κεφάλι του, ποῦ καὶ ποῦ νὰ βάνουμε καὶ κανένα χάρτα... Τί λές; εἶναι γιὰ γέλιο; Ποῖος μαθητῆς, μπρέ, δὲ θ' ἀγοράσῃ τέτοιο τυφλοσύρτη; Ἄκου με μένα καὶ θέλω τὸ καλὸ σου! Εἶσαι φτωχὸ παιδί καὶ βλέπεις καὶ παθαίνεις γιὰ νὰ κἀθῃς γράμματα κακὸ θὰ σοῦρῃ νὰ πέρνης καμμιά πενηνταριά δραχμὲς, συνταχτικά, καὶ νὰχῃς μερδικὸ κ' ἀπὸ τὰ κέρδη;

Ἀλήθεια εἶναι ὅτι τὰ τελευταῖα λόγια του μού φάνηκαν πολὺ δυνατὰ κ' ἄρχισα νὰ προσέχω περιορίζοντας τὴν δρεξὴ ποῦ μούρθε νὰ τὸν πειράξω.

— Ἐλα πῆς μου, τὸν ρώτησα, πὼς τὸ ἀποφάσισες αὐτὸ τὸ πράγμα; θαρρεῖς μιὰ ἐφημερίδα βγαίνει μὲ τὰ μάγια; καὶ παρᾶδες πολλοὶ χρειάζονται καὶ κεφάλια πιὸ τρανὰ 'πὸ τὰ δικὰ μας.

Ο ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

ΓΡΑΜΜΑ Ε'

Manchester, Μάρτης τοῦ 1904.

Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ἀνοικτοῦ ἐμπορίου καταδικάζουν, ἐννοεῖται, καὶ τοὺς ἀνταποδοτικούς δασμούς.

Τὸ ἐμπόριο, λένε, δὲν εἶναι πόλεμος. Εἶναι ἀμοιβαῖο καλὸ καὶ δὲ χρειάζεται «ἄπλα». Τὸ ν' ἀγοράζῃς ἀπὸ τοὺς ξένους, ὠφελεῖ τὸ ἴδιο ὅπως καὶ νὰ τοὺς πουλήσῃς, καὶ τὸ κάτω κάτω δὲν κατορθώνεις τὸ δεύτερο δίχως τὸ πρῶτο. Ἡ Ἀγγλία εἶτανε ὡς τώρα εἰρηνικὴ ἀγορὰ γιὰ κάθε ἐμπόρευμα κάθε ἑθνούς, κ' αὐτὸ τὴν ὠφελισε πολὺ. Ἀν ἀρχίσῃ δασμολογικὸ πόλεμος, θὰ γίνῃ στοιχεῖο ἐμπορικῆς ἐχθρας κ' ἀνησυχίας σ' ὅλον τὸν κόσμον. Μητε θὰ πιτύχῃ τὸ σκοπὸ τῆς, γιὰτὶ οἱ ξένοι φοβοῦνται ἴσα ἴσα τὸ δικὸ τῆς συναγωνισμό, κ' ἂν αὐτὴ βάλῃ δασμούς, οἱ ἄλλοι θὰ μεγαλώσουν τοὺς δικούς τους. Ἄντις περιορισμὸ δασμῶν καὶ πιὸ ἀνοικτὸ ἐμπόριο, θάχουμε βαρύτερους δασμούς καὶ μεγαλεῖτερα ἐμπόδια παντοῦ καὶ τὰ ἐμπορικὰ ἐμπόδια ζημιώνουν τὸν Ἀγγλο περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον.

Οἱ ἀνταποδοτικοὶ δασμοὶ κατανοῦν πάντα προστατευτικοί. Μπορεῖ ὁ σκοπὸς τους νὰναι ἄλλος, ἢ πεῖρα ὁμως δείχνει πὼς μιὰ καὶ βάλῃ δασμὸ δύσκολα τὸν βγάλῃς καὶ σὰ γίνῃ μόνιμος καταστάσῃ προστατευτικός. Θὰ τελειώσουνε μάλιστα σὲ γενικὴ προστασία, γιὰτὶ εὔκολα σοῦ δείχνει κάθε βιομηχανία πὼς κ' αὐτὴ ὑποφέρει ἀπὸ «ἀδικο συναγωνισμό», ἢ πὼς ζημιώνεται ἀπὸ τὴν προστασία κάποιου ἀλλοῦ, κ' ἔτσι ἀναγκάζονται νὰ τις προστατέψῃς ὅλες. Ἐπειτα, εἶναι ἀδύνατο νὰ ὀρίσῃ τὸ Κράτος τί εἶναι σωστὰ ἀνταποδοτικὸς δασμὸς, ποῖα βιομηχανία χρειάζεται πιὸτερη προστασία, πόσο ὑποφέρει ἀληθινὰ ἀπὸ ἀδικο συναγωνισμό, πόσο καὶ πὼς πρέπει νὰ προστατευτῇ, ἢ πόσο ὠφελιέται ὁ ξένος ἀντίπαλος. Ἀδύνατο κίσκες πολὺ συχνὰ νὰ βοηθήσῃς ἐντόπια πράγματα φορολογώντας ἄλλο τόσο τὴν ξενικὴ γιὰτὶ ἴσα ἴσα τυχαίνει νὰ μὴν εισάγῃς τὴν ἴδια πράγματα ἀπὸ μέρη ποῦ φορολογοῦν τὴ δική σου. Γιὰ νὰ ἐφαρμόσῃς τότες τὸ σύστημα τοῦ ἀνταποδοτι-

— Βρεῖ κάτσε σὺ νὰ μοῦ γράψῃς τὸ ὕλικό, αὐτὸ μονάχα θέλω ἀπὸ σενα, καὶ μὴ σεκιλετίσεσαι μὲ τὸ πὼς θὰ βγαίῃ! Αὐτὸ εἶναι δική μου δουλειά! Ἐγώ, ποῦ θὰ βάνω καὶ τὸνομά μου σ' τὴν ἐφημερίδα, θέλω νὰ δεῖξω σ' τὸ μοναστῆρι πὼς δὲ χάνω ὀῶ πέρα τὸν καιρὸ μου ἀδικα, ὅπως κάτι γρουσοῦζήδες τοὺς γράψανε, ἀλλὰ καὶ σ' τὸ σχολεῖό μου πάω κ' ἐφημερίδ' ἀκόμα ἔγινε δυνατὸς νὰ γράψω! Μικρὸ τὸ θαρρεῖς; Ἄς πᾶνε καὶ τὰ πρῶτα φύλλα καὶ κάθε κατεργαρία θὰ πάῃ στὸν πάγκο του...

Ἔτσι δὲ εἶχε δὲν εἶχε ὁ Ἥλιος μὲ κατάφερε νὰ τοῦ γίνω σύντροφος. Τὸ συμβόλαιό μεταξὺ μας ἔγινε προφορικὸ. Ἐγώ θὰ τοῦ εἰσάγῃς τὸ ὕλικό, πέρνοντας μπροστὰ εἰκοσι πέντε δραχμὲς συνταχτικά, κ' αὐτὸς θὰ φιγουράριζε σ' τὴν ἐφημερίδα γιὰ συντάχτης. Τὸ δικὸ μου τῶνομα... θὰ κρυβότανε ἐνὰ ράσσα του! Ἄμα ἔβαινε τὸ φύλλο θὰ μούδινε ἄλλες εἰκοσι πέντε. Ἡ ἐφημερίδα θὰ λέγεται «Ἅμνος» καὶ θὰ βγαίῃ κάθε Κυριακῆ, θὰ πουλιέται δὲ μιὰ πεντάρα τὸ φύλλο. Ἐνας ἄλλος συμβαθητῆς μας, μοναχογιὸς πλοῦσιου ἐμπόρου, ποῦχε τὰ γράμματα, σὰν τὸν Ἥλιε, φορτωμένα στὸν πετεινὸ, μπῆκε τρίτος σ' τὴν παρέα, γιὰ κεφαλαιοῦχος σύντροφος. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποῦ πῆρα τὸν πρῶτο παρα, ποῦ μοῦ φάνηκε γλυκὸς σὰν μέλι, ριχνόμενος κάθε

Η ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΙΑΝΤΑ

Τη βραδιά της 13 του Μάρτη παίχτηκε στο Δημοτικό Θέατρο από την «Εταιρίαν προς διδασκαλίαν αρχαίων δραμάτων» ο Αϊάντας του Σοφοκλή. Δεν έχουμε κανένα λόγο να κατηγορήσουμε προκαταβολικά το έργο του κ. Μιατριώτη, που θέλει να φιλνταί της αρχαίας τραγωδίας προστάτης "Αγ.ος και σεβαστός ο σκοπός του κ' η πρόθεσή του, σεβαστοί κ' κόποι του" με το αποτέλεσμα τους έχει τέτοιο, που να μη γεννήσει μερικές σκέψεις ολότελα αντίθετες του ενθουσιασμού του.

Η τραγωδία παίχτηκε όσο μπορούσε καλύτερα. Τα διάφορα πρόσωπα ήταν μελετημένα κ' έδειξαν ότι οι κόποι του καλού τους δάσκαλου, του κ. Μάρκου Σιγάλα δεν πήγαν χαμένοι. Πρό πάντων ο κ. Πετρος Λέων που έπαιξε τον Αϊάντα, παρουσιάστηκε αληθινός ήρωας τραγωδίας και μόρσε με το παράτημά του, τη φωνή του, τη φωτιά, που είχε μέσα του, να μάς κάνει να νοιώσουμε ότι είναι καλλιτέχνης σωτός και καταλαβαίνει τι θα πει σκηνή. Κι' ακόμη με την πονεμένη μορφή του μάς παρουσίαζε παρά πολύ αληθινά το μελαγχολικό και χτυπημένο με την κατάρα των θεών τραγικό ήρωα, δηλαδή είχε χωνύσει το χαρακτήρα του Αϊάντα. Τα ίδια άπανου-κάτου μπορεί να πει κανένας και για τον κ. Ζήνωνα, που έπαιξε το πρόσωπο του Δυσσέα με τέχνη και δύναμη, έχει συνηθισμένη. Κι' ο αρχηγός του χορού κ. Πάνος Καλογερικός γεννημένος καλλιτέχνης για την αρχαία τραγωδία, τόσο που να φτάνει κανένας στη σκέψη, ότι η αρχαία Διονυσιακή ψυχή σιγοφίλησε τη δική του. Ξεχωριστή έντύπωση έκαμε κ' η δεσποινίδα Αρτεμιδα Ζάρα που έπαιξε την Τέκμηρα. Είχε στιγμές, που μά την αληθεία δε μπορούσε κανένας να φανταστεί, ότι για πρώτη φορά ανέβαινε στη σκηνή. Μαθήτρα του κ. Σιγάλα κι' αυτή.

Κι' αυτά ήταν το όμορφο μέρος της παράστασης. Μα κατά δυστυχία τα χροικά της τραγωδίας είχαν μελοποιηθη(1) από τον κ. Παχίκο. Γιατί; άπλούστατα για να πει ο κ. Μιστριώτης, ότι είναι προστάτης και της αρχαίας και της εθνικής μουσικής. Κι' όμως οι άκουσαν τις διάφορες ρεσιτατίβες από την Αϊντά και το Ριγκολέτο και την Καβαλερία Ρουσιτσάνα και δεν ξέρω από πού άλλο μελοδραμα, που τραγουδούσε ο Χορός ανακατωμένες με μερικά τροπάρια Βζαντινής μουσικής εις ήχον πλάγιον Δ' και άλλα κοντάκια, και με κάμποσες νότες από τα δημοτικά μας τραγούδια, όσοι άκουσαν αυτό το μουσικό, ξέχασαν ότι άκούν και βλέπουν τραγωδία του Σοφοκλή. Έπρεπε, βλέπετε, να έχει και το άσπειο μέρος της η παράσταση να φανεί κ' εδώ ο Ρωμαίικος χαρακτήρας, που μπορεί και τα πιά σοβαρά να τα κάνει γελοία με τη στενοκεφαλιά του ή με τη μανία του να δείχνει, ότι θέλει να φυλάξει τους προγονικούς θησαυρούς. Μα έσβυσαν μέσα στο θέατρο και οι τελευταίοι ήχοι

κου δασμού αναγκάζονται να φορολογήσιν κάποιαν άλλη τους, κι έτσι προστατεύει εντόπια βιομηχανία που ίσως δεν τ' χρειάζεται πολύ άφινοντας άπροστάτευτη την πιο ζημιωμένη από ξένο δασμό. Η Ρωσία λ. χ. κ' η Αμερική φορολογούν υπερβολικά τ' άγγλικά ύφασματα. Η Αγγλία όμως δεν μπορεί να φορολογήσιν τ' άδικά τους γιατί τέτοιων ειδών δεν εισάγει έκείθε παρά τιποτένια ποσά, ενώ εισάγει πλήθος θρόφιμα και πρώτες ύλες. Για να χτυπήσιν λοιπόν με άνταποδοτικούς δασμούς αυτά τ' άδύα Έθνη, τ' ά πιο προστατευτικά του κόσμου, πρέπει να φορολογήσιν τ' η θροφή της.

Πώς οι ξένοι πλημμυρούν την Αγγλία με φτηνές πραγματίειες, ή, όπως λέει ο κόσμος περιπαιχτικά, πώς «άδειάζουν» εκεί όλες τους τις φτηνοδουλιές, είναι υπερβολή. Ίσως κάτι λίγες εισάχονται σε υπερβολικές τιμές, και τ' ά να φορολογήσιν τέτοια είδη δε θα πη άλλο παρά καθάρη προστασία του άγγλου βιομήχανου. Θα καταντήσιν να βάζη άνταποδοτικούς δασμούς στα φτηνότερα και καλλίτερα είδη—γιατί αν δεν έιτανε τέτοια, ο κόσμος δε θα τ' άφερνε άπ' έξω—και θα ζημιώσιν, όχι μονάχα τόν εντόπιο ξοδευτή, παρά πολύ συχνά και τόν ίδιο τόν εντόπιο βιομήχανο, γιατί πολλά ξένα είδη, όντας μισοτελειωμένες πραγματίειες που έπειτα ζετλειώνονται μέσα στον τύπο, καταντούν η πρώτη ύλη άγγλικής βιομηχανίας. Αγοράζοντας τα φτηνά, ο Αγγλος βιομήχανος κατασκευάζει φτηνά, που έπειτα φτηνά και συναγωνίζεται καλλίτερα τούς ξένους. Αν η Αγγλική έμπορία την εισαγωγή τους, ο ά πνευ άλλού, και τότε την ωφέλεια φτηνού ύλικού θα την έχη ο ξένος άντίπαλος. Τ' ά αγοράζουμε, λένε, φτηνά, δε βλάπτει έμάς, παρά βλάπτει εκείνους που μάς πουλούν. Πώς οι ξένοι δασμοί είναι κάποτε υπερβολικά άδικοι και φανερά έχτρικοί, αυτό είναι αλήθεια. Πριν όμως βάλη τ' ά Κράτος άνταποδοτικό δασμό πρέπει τουλάχιστο ν' άποδειχτή πώς αυτό είναι τ' ά μοναχό και βέβαιο μέσο για να κατορθώσιν την κατάργηση των ξενικών και πώς δε θα ζημιώσιν την ίδια την Αγγλία περισσότερο παρά τούς ξένους. Έπειτα πρέπει και να ψηφίζεται κάθε φορά έπιτηδες νόμος. Τ' ά να δοθη στο Κράτος καινούρια έξουσία να βάζη άνταποδοτικό δασμό, όταν τ' ά νομίση άναγκαίο, είναι άντισυνταγματικό και πικίντυνο.

Αν οι ξένοι φορολογούν άγγλικήν άποικία γιατί έδωσε δασμολογικό προνόμιο στην Αγγλία, αυτός λένε, δεν είναι λόγος για ν' άρχίσιν η Αγγλία δασμολογικό πόλεμο μαζί τους. Αφού έδωσε στίς

άποικίες της άυτονομία, με τ' ά δικίο τους οι ξένοι τίς μεταχειρίζονται όπως κάθε άνεξάρτητη πολιτεία που δε δίνει τ' ά ίδια έμπορικά προνόμια σε όλους. Έπειτα, περισσότερο ζημιώνονται οι ξένοι φορολογώντας τ' άποικιακά είδη, που τ' ά περισσότερα είναι θρόφιμα, παρά ό,τι ζημιώνονται οι άγγλικές άποικίες φορολογώντας τ' ά ξένα βιομηχανήματα που συναγωνίζονται με τ' ά δικά τους.

M.

ΣΤΟΝ ΠΟΛΥΚΛΑΜΕΝΟ ΠΛΑΤΩΝΑ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Τ' ά τρυφερό σου τ' ά κορμί που τ' ά θέρμαινε
Του ήλιου η άχτίδα.
Τ' ά τρυφερό σου τ' ά κορμί που τ' ά θροσίζε
Η δροσιά της άβγης.
Που η ζωή τ' ά δίνει τ' ά ρόδα στο στόμα
Και τ' ά μορφο χαμογέλιο.
Που η ζωή τ' ά δίνει την κίνηση την δλόζωη
Και τ' ά χαρά την δλόθρομη.
Τ' ά τρυφερό σου τ' ά κορμί άκίνητο τώρα
Του ήλιου η άχτίδα δεν τ' ά θερμαίνει
Τ' ά τρυφερό σου τ' ά κορμί πιά δεν τ' ά θροσίζει
Η δροσιά της άβγης.
Η ζωή δεν τ' ά χαρίζει πιά στο στόμα
Τ' ά μορφο χαμογέλιο.
Η ζωή δεν τ' ά δίνει πιά την κίνηση την δλόζωη
Και τ' ά χαρά την δλόθρομη.
Γαλήνη βασιλεύει στο λουλουδέσιο πρόσωπο
Γαλήνη, γαλήνη.
Και με καταπονά τ' ά μεγαλείο της
Τ' ά μεγαλείο της τ' ά υπεράηλο
Και φέρνει την ψυχή μου σε κατάνυξη
Σε μουσική κατάνυξη.
Ω σκέψη που με οδηγείς στον άγνωριστο κόσμο
Τόν δνειρεμένο κόσμο.
Μου θυμίζεις κ' έμένα πώς είμαι μιά ψιλή πνοή
Λιανοτρέμουλη.
Που η δύναμη της άφομοίωσης την καλεί
Ω την καλεί.
Ω αιώνια άπόσπαση, ω αιώνια ένωση
Της πολύχρωμης οδοίας!
Πόλη ΑΘΩΣ ΜΟΥΤΣΙΩΤΗΣ

βράδυ σ' τ' ά γεμάτα να τ' ά ετοιμάσω τ' ά πρώτο φύλλο. Μετάφρασα ένα παιδιακίστικο διηγηματάκι από 'να γαλλικό περιοδικό, που κατώρθωσα ναύρω, έγραψα ένα παρλαύτι, όπως τ' ά ξέρω, ξεσήκωσα δεξιά κι' άριστερά, από πκληά περιεδικά, την Εύτέρπη, τ' ά Χρυσάλιδα, αίνιγματα και γρίφους, κι' ύστερα κόλλησα σ' τ' ά τέλος και τ' ά βαρύ πυροβολικό του Ηλία, τις δύσκολες λύσεις μερικών προβλημάτων της Γεωμετρίας και τ' ά: Άλγεβρας, άπ' τ' ά μέρη που κάναμε μάθημα σ' τ' ά δεύτερη του γυμνασίου. Με φοβερό καρδιοχτύπι περιμέναμε την Κυριακή του πρώτου φύλλου.

Από βραδύς ο Ηλίας με τόν Άριστοτέλη, τόν κεφαλαιοπύχο σύντροφο, ριζώθηκαν στο τυπογραφείο, με τ' ά μάτια τους τέσσαρα, μη μάς βάλη καμμιά τρικλοποδιά ο τυπογράφος! Έγώ περιμένα σ' τ' ά σπίτι μου, με σοβρότητα άκδηματικό, τις δοκιμές του τυπογραφείου. Τέλος πρ' ά πρ' ά λευτερώθηκε η συντροφιά και βγήκε στο φ' άς. Ένα έφταμηνίτικο φοφίμακι: Η έφημερίς ο Όμηρος, φρενός πλατύς με πολλά μπιχλιπιδία γραμμένος, με τ' ά μεγάλου Όμηρου την εικόνα 'πανωκέφαλα. Από κάτω με μεγάλα φαντεχτερα γράμματα φηγοράζιζαν τ' ά όνόματα του Ηλία Διαβολάκου, δοκίμου ιερομονάχου, άρχισυντάκτου, και του Άριστοτέλους Κουνενέ, ιδιοκτήτου.

Έγώ, αν και είχα ένα κρυφό παρλαύτι πώς κανείς δεν μ' έπαινε χαμπαρί, πέταξα άπ' τ' ά χαρά μου σαν άκουσα τις μάγκες να διαλαλούν σ' τούς δρόμους, με τις άλλες έφημερίδες, και τόν «Όμηρό μου», τ' ά καμμάκι αυτό τ' άς σορίας μου! Οι σύντροφοι με συζητάσαν άπ' τ' ά καρδιά τους για τ' ά έπιτυχία, βεβαιώνοντας πώς τ' ά γραφόμενά μου κάναν στον κόσμο μεγάλη έντύπωση και πώς η δουλειά μας θα πάη πρ' άμα! Τ' ά πούληση τ' ά αφήκανε στον τυπογράφο όπως κι' άλλες έφημερίδες που τύπωνε κάνανε. Σ' άν πέρασαν τρεις τέσσαρες μέρες ο συντάχτης με τόν ιδιοκτήτη πήγανε στο τυπογραφείο με καμμάρι να μάς ψουν τ' ά καζάντια ο τυπογράφος έβαλε τ' ά χέρι του σ' τ' ά τσέπη κι' έβγαλε πέντε δεκάρες! Κάτω κει τ' ά άπουλητα φύλλα, σε μιά στιβα μαζωμένα, κλαίγαν άπαρηγόρητα τ' ά μοίρα τους....

Ο Πάτερ Ηλίας φρενιασμένος ήρθε άπ' τ' ά τυπογραφείο στο σπ' άτι μας φως φανερό ήτανε πώς ο μαπαρξά ο τυπογράφος μάς γέλασε, μάς χατάρωσε, άπ' άλλα φύλλα πληρωμένος· βέβαια δ' άν τούς έσύμπερνε να πάη τ' ά δικό μας μπροστά και φρόντισαν με άτιμίες να τ' ά ξεπαστρέψουν! Άκούς εκεί ο μόρνος να τ' ά πη πώς κάτι θα κολλήσιν από χονδρική πούληση... σ' τ' ά μπκαλίκα; Άχ! μαρ' ά και π' ά θα τ' ά πάη! Να μην τ' άν π' άνε κλόγερ' άν δεν τ' ά

Ξεριζώση καμμιά μέρα τ' ά μουστάκι, τ' ά τριχα τ' ά τριχα!... Έγώ που τσακίζομαι ο δύστυχος να ετοιμάσω τ' ά δεύτερο φύλλο, κούνησα τ' ά κεφαλή μου, σαν άκουσα τ' ά κακά χαμπαρία, πέρνοντας την πικρή άπόφαση πώς δεν ήτανε γραμμένο να δείξω π' ά σοφές τις δεύτερες σκέψεις μου!

Αλήθεια ύστερ' άπ' ατ' ά την πρώτη τύφλα μας ήρθε κι' άλλη π' ά τρανή σ' τ' ά γυμνασίο. Μόλις πήγαμε τ' ά πρ' ά στο μάθημα μάς προσκάλεσε ο γυμνασιάρχης στο γραφείο, όπου περιμενε κι' ο πατέρας του Άριστοτέλη. Ο γυμνασιάρχης, λαμπρός άνθρωπος άλλ' άυστηρός, σαν αρχαίος Σπαρτιάτης, μάς έψαλε τόν αναβαλλόμενο, λέγοντας πώς αν τολμήσουμε να βγάλουμε κι' άλλο φύλλο θα μάς διώξιν από τ' ά σχολείο, μ' όλη τ' ά λύπη που θα νοιώσιν για μένα, έπιμελή ως τότε μάθητ' ά και φρόνιμο. Μ' άν έρωτάτε τ' ά χαλικά μου! Βγήκ' άπ' τ' ά γραφείο κατ' άκόνικος άπ' τ' άν ντροπή μου, με μάτια γεμάτα δάκρυα, και βλαστήμησα την ώρα και τ' ά στιγμή που μπλεχτήκα σ' τ' άς παληοδουλιές του Ηλία. Όλη ατ' ά την ιστορία μάς τ' άν έσκάρωσε ο πατέρας του Άριστοτέλη, που καθόλου δ' άν θηουσιάστηκε με τ' ά δόξα του γιου του! Και βέβαια δ' άν τ' ά ήτανε εύχαριστο να βλέπ' άν να κάνουν φτερά π' άτε δεκάρια και π' άτε είκοσιπεντάρια. (Άκολουθεί)